

En liten boplats i Rosersberg Södra Industriområde

Arkeologisk förundersökning

Rosersberg 11:15
Norrunda socken
Sigtuna kommun
Stockholms län
Uppland

Ann Vinberg

En liten boplats i Rosersberg Södra Industriområde

Arkeologisk förundersökning

Rosersberg 11:15
Norrunda socken
Sigtuna kommun
Stockholms län
Uppland

Ann Vinberg

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2012

Omslagsfoto: Den bevarade boplatsytan, i Rosersberg Södra Industriområde, skuren av väg till höger i bild. Från nordost. Foto: Nathalie Dimc.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-204-3

Tryck: Just Nu, Västerås 2013.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning.....	6
Topografi och fornlämningsmiljö.....	6
Syfte, metod och genomförande.....	6
Resultat	8
Boplatzlämningar.....	9
Odling	10
Tolkning och utvärdering.....	13
Referenser.....	14
Kart- och arkivmaterial	14
Litteratur	14
Tekniska och administrativa uppgifter	14
BILAGOR.....	15
Bilaga 1. Schakttabell	15
Bilaga 2. Anläggningstabell.....	16
Figurlista	19

Figur 1. Utdrag ur digitala Terrängkartan. Platsen för förundersökningen är markerad med en röd ring. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

Stiftelsen Kulturmiljövård har på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län utfört en förundersökning av en oregistrerad boplats i Rosersberg, Norrsunda socken, Sigtuna kommun, Uppland (belägen inom delområde 2 i den arkeologiska utredningen). Orsaken till förundersökningen var att Rosersberg Exploatering AB, genom Kilenkrysset AB, har ansökt om att ta bort samtliga fornlämningar inom detaljplaneområdet Rosersberg Södra Industriområde, del II, fastigheten Rosersberg 11:15.

Förundersökningen visade att lämningar efter en förhistorisk boplats, snarast en aktivitetsyta, fanns i områdets norra del, huvudsakligen på ett impediment. Den utgör förmodligen den södra utkanten av ett större boplatsoområde som har fortsatt norrut, där det idag ligger en väg. Enstaka härdar och stolphål fanns även i åkern söder och väster om impedimentet. Inga konstruktioner har kunnat identifieras och inga fynd har påträffats. Under ploglagret i åkern fanns rester av äldre sotiga odlingslager, eventuellt av förhistoriskt datum. På ett ställe fanns ett område med årderspår under lagret.

Fornlämningen bedöms omfatta en ca 1 420 m² stor yta, dvs. större delen av impedimentet i norr samt en del av ytan nedanför denna. På grund av att relativt få anläggningar framkommit och då området är kraftigt skadat, framför allt i norr där de flesta boplatslämningarna framkom, bedöms att relativt få ytterligare lämningar finns inom förundersökningsområdet. Enstaka anläggningar kan framkomma under arbetsvägen.

Inledning

Stiftelsen Kulturmiljövård har på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län (dnr. 431-3382-2012) utfört en förundersökning av en oregistrerad boplats i Rosersberg, Norrsunda socken, Sigtuna kommun, Uppland (fig. 1). Orsaken till förundersökningen var att Rosersberg Exploatering AB, genom Kilenkryss AB, har ansökt om att ta bort samtliga fornlämningar inom detaljplaneområdet Rosersberg Södra Industriområde, del II, fastigheten Rosersberg 11:15. Boplatsen påträffades i samband med en arkeologisk utredning 2010/2011 (belägen inom delområde 2, Appelgren & Strucke 2011).

Topografi och fornlämningsmiljö

Förundersökningsområdet låg i den södra änden av Rosersbergs Södra Industriområde (del II), ca 2,5 km söder om Rosersbergs station i den södra delen av Norrsunda socken, Uppland (fig. 2). Boplatsen låg på ett större impediment mitt i en flack dalgång som har odlats fram i sen tid. Vid undersökningstillfället var området närmast norr om under utbyggnad och i väster och nordväst fanns upplag för bergkross etc.

Förutom boplatsen påträffades vid utredningen röjningsrösen från relativt sen tid och ett odlingslager från äldre järnålder i skogskanten ca 200 meter åt sydväst (delområde 3, Appelgren & Strucke 2011). Ca 200 meter åt nordnordost har ett par stensättningar från äldre järnålder, en blockgrav och en stensträng undersökts (Norrsunda 66:1-2, 285 och 286; Andersson & Norr 2008). Lindsunda bytomt ligger ca 700 meter åt nordnordost och ca 1000 meter åt nordnordost har en järnåldersboplats undersökts (Norrsunda 166:1 respektive 202:1, Hamilton 1998; Hamilton & Vinberg 2011).

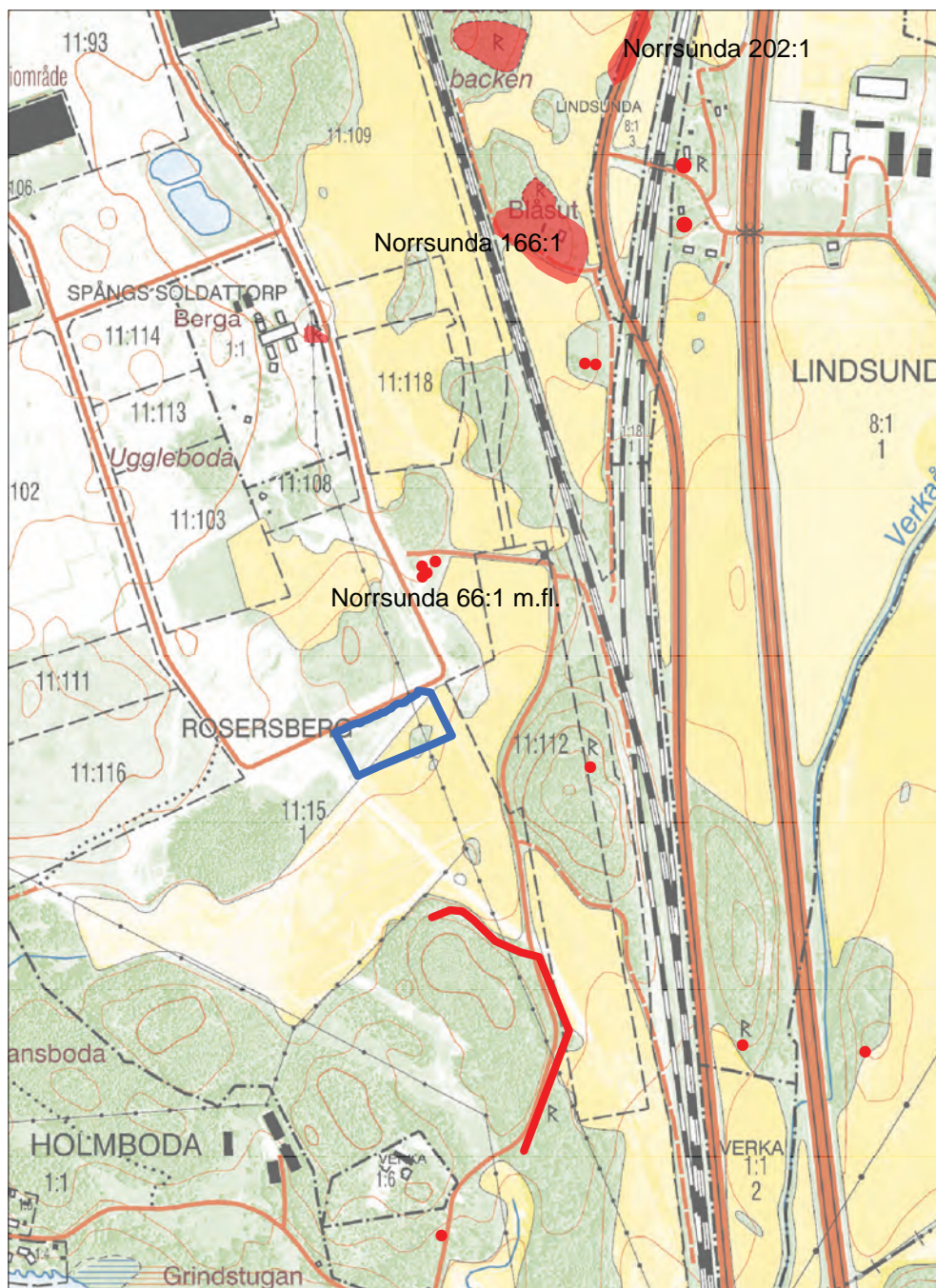
Förundersökningsområdet omfattade impedimentet, där boplatslämningarna påträffats, samt åkermarken söder om detta där det även fanns tre mindre impediment. Området begränsades i norr av en väg som skurit genom det stora impedimentet i öst-västlig riktning (Tenngatan). I öster utgjordes gränsen av ett stort dike. Tvärs igenom området gick en arbetsväg i nordost-sydvästlig riktning. Förundersökningsområdet var ca 9 820 m² stort. På impedimenten växte gräs, buskar och mindre träd. I åkern fanns gräsvegetation och i åkern i öster höga tistlar.

Syfte, metod och genomförande

Förundersökningens syfte var att fastställa fornlämningens omfattning, innehåll och kunskapspotential och att ge ett tillfredsställande underlag för en eventuell särskild undersökning. Syftet var således att fastslå boplatsens ytmässiga utbredning och skadestatus samt om det fanns rester av hus eller aktivitetsytor.

Målsättningen var att öppna schakt som motsvarade minst 30 % av ytan vilken bedömdes vara ca 16 000 m² stor, dvs. ca 5 300 m². Dock visade sig den totala ytan vara endast ca 9 820 m² och av dessa schaktades knappt 2 000 m². Detta omfattade ca 20 % av den totala ytan eller ca 25 % av den tillgängliga ytan, (dvs. borträknat arbetsvägen), huvudsakligen i större sammanhängande schakt. Till detta kommer mindre ytor som har avbanats men inte grävts i botten, framförallt på grund av att marken har varit urschaktad och skadad. Dessa ytor låg på impedimentet i norr. Dessutom fanns områden som inte kunde grävas eftersom de utgjordes av berg i dagen (på impedimenten) samt branta sluttningar i anslutning till dessa.

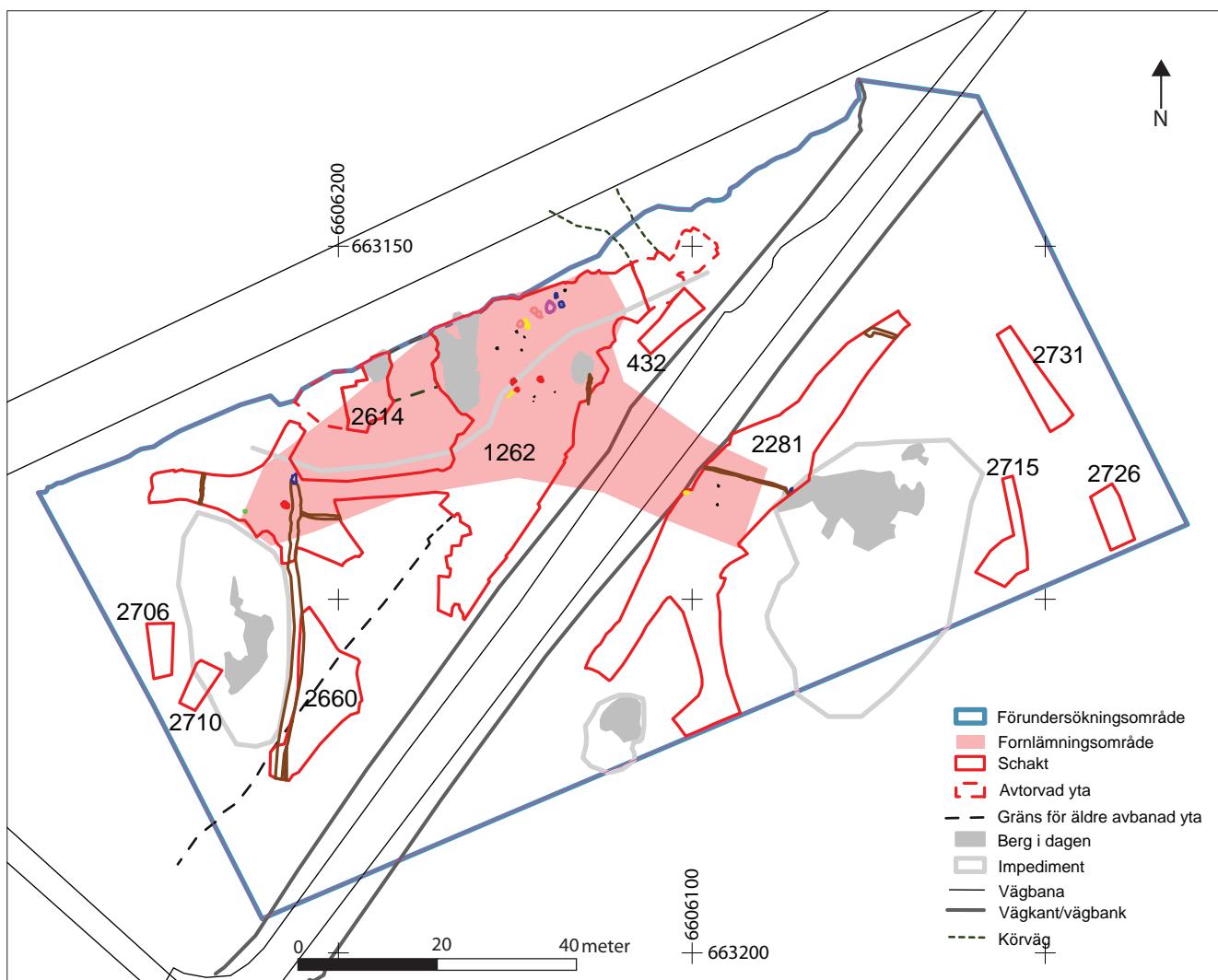
Figur 2. Förundersökningsområdet (blå polygon) i Rosersberg Södra Industriområde samt närliggande fornlämningar (röda polygoner, linjer och punkter) i Norrsunda socken, Uppland, markerade på den digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Sammanlagt undersöktes tio anläggningar, framförallt stolphål och härdar. Dessutom grävdes ett par anläggningar som utgick. De undersökta anläggningarna har snittats, dvs. grävts till hälften, och sektionen har ritats eller fotograferats. Samtliga anläggningar har beskrivits och de flesta har även fotograferats. Odlingslagren har grävts med maskin, delvis handrensats och dokumenterats i schaktkanterna. Schakten har beskrivits och fotograferats. Av diket/dikesskoningen A477 grävdes en ca 0,3 meter lång sträcka och av denna ritades den södra sektionen, medan den norra fotograferades. Undersökningen har dokumenterats i plan genom digital inmätning med GPS, nätverks-RTK, och har sedan registrerats och bearbetats i Intrasis och ArcMap.

Resultat

Förundersökningen visade att lämningar efter en förhistorisk boplats, snarast en aktivitetsyta, fanns i områdets norra del, huvudsakligen på impedimentet här (fig. 3). I åkern söder och väster om detta fanns rester av äldre odlingslager, eventuellt även dessa av förhistoriskt datum.

Området var delvis kraftigt påverkat av sentida verksamhet. Man har schaktat och sprängt för vägen i norr och anlagt en arbetsväg tvärs igenom området och i anslutning till detta var marken störd och en del jordmassor upplagda. Detta gällde framför allt området mellan vägarna i nordost (NO om schakt 1262), där det även fanns en körväg. Dessutom hade ploglagret banats av inom delar av ytan, framför allt utmed en ca 12 meter bred yta längs den nordvästra sidan av arbetsvägen. På den sydöstra sidan verkade dock ploglagret ligga kvar under vägbanken. Ytan norr om arbetsvägen var också något skadad av körvägar. Dessa syntes som mörkfärgade stråk i den avbanade ytan. I områdets östra del, mellan det sydöstra impedimentet och diket, har stora mängder jord lagts på åkern/ploglagret, upp till ca 0,7 meter tjocka lager.

Figur 3. Schaktplan över förundersökningsområdet vid Rosersberg Södra Industriområde. På planen har även boplatsens utbredning, dvs. bedömt fornlämningsområde, markerats. Skala 1:1000.

Figur 4. Den bevarade boplatsytan i förundersökningsområdets norra del. Översikt från sydost.
Foto: Nathalie Dimc.

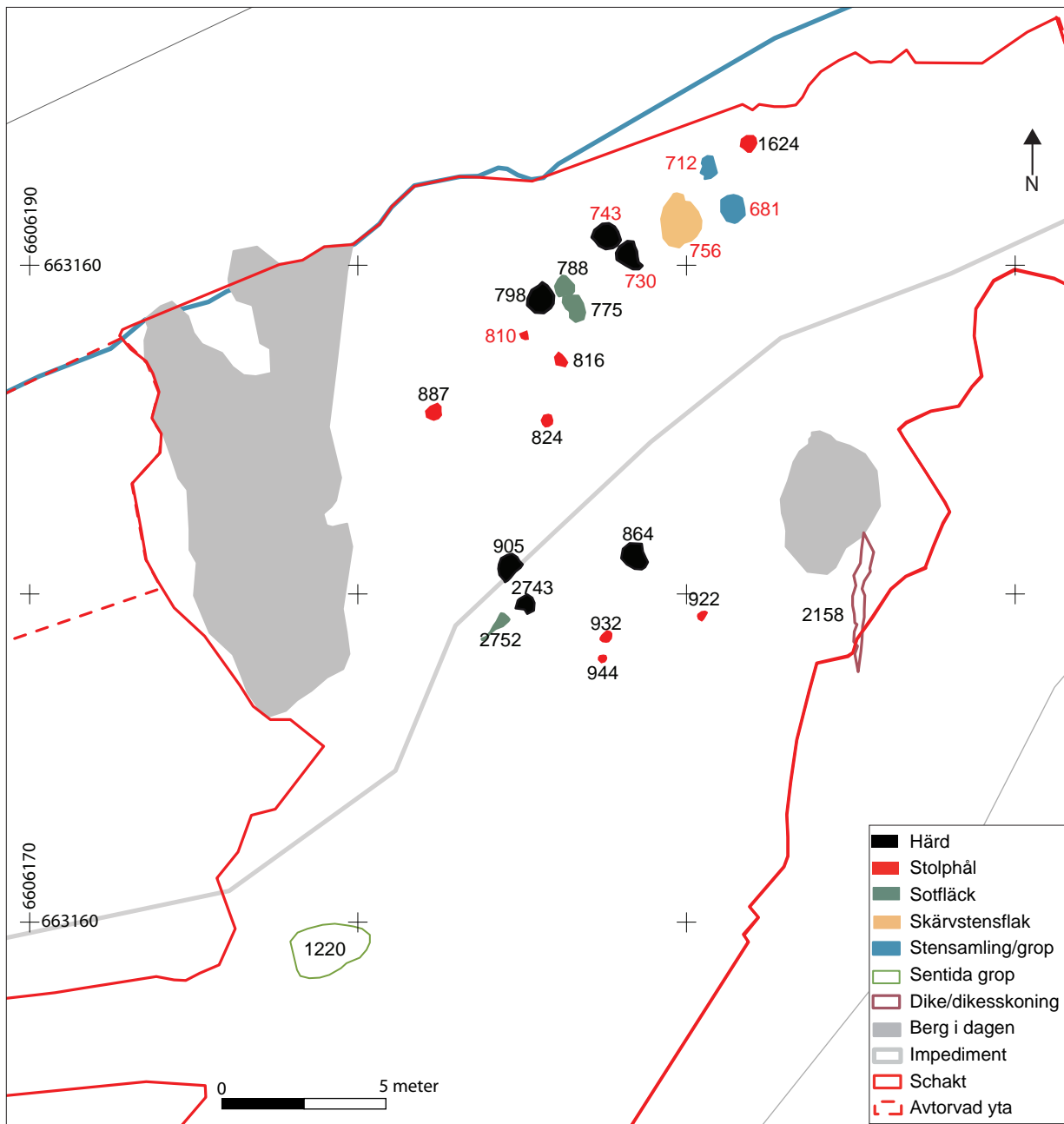
På impedimenten, som delvis vara ganska kuperade, fanns partier av berg i dagen. Marken på och i anslutning till impedimenten utgjordes för övrigt huvudsakligen av morän. I åkern bestod marken framför allt av lera, omväxlande brun och svart i färgen och inom delar av åkern fanns även silt. Det stora impedimentet, där boplatslämningarna fanns, låg på ca 18 meter över havet.

Boplatslämningar

Boplatslämningarna framkom i förundersökningsområdets norra del, framför allt på den östra, flackare delen av det stora impedimentet (fig. 4–5). De utgör förmodligen den södra utkanten av ett större boplatsoområde, som har fortsatt norrut och som förstörts av den väg som anlagts där. Vid utredningen påträffades här ett stolphål, ett skärvstenflak och tre härdar, varav en har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid (A798/A1393, 430–570 AD, 2σ; Appelgren & Strucke 2011:17). Vid förundersökningen framkom två sotfläckar (A775 och A788) intill denna härd. Dessa har tolkats som rester efter undersökningen av härderna. Även två stensamlingar/gropar? (A681 och A712) som fanns strax öster om skärvstensflaket har bedömts vara rester efter utredningsgrävningen.

Endast enstaka ytterligare framkom i anslutning till dessa anläggningar. Tre stolphål, varav ett osäkert, fanns i sydväst (A816, A824 och A887). Ytterligare ett osäkert stolphål fanns i nordost (A1624). Strax söder om detta, i kanten på och nere i åkern, fanns tre härdar, vilka var skadade av diken etc., samt en sotfläck som troligen var ett utdraget lager från en av härdarna (A864, A905, A2743 och A2752). Här fanns även tre stolphål. Samtliga stolphål var stenskodda. Inga konstruktioner har kunnat identifieras.

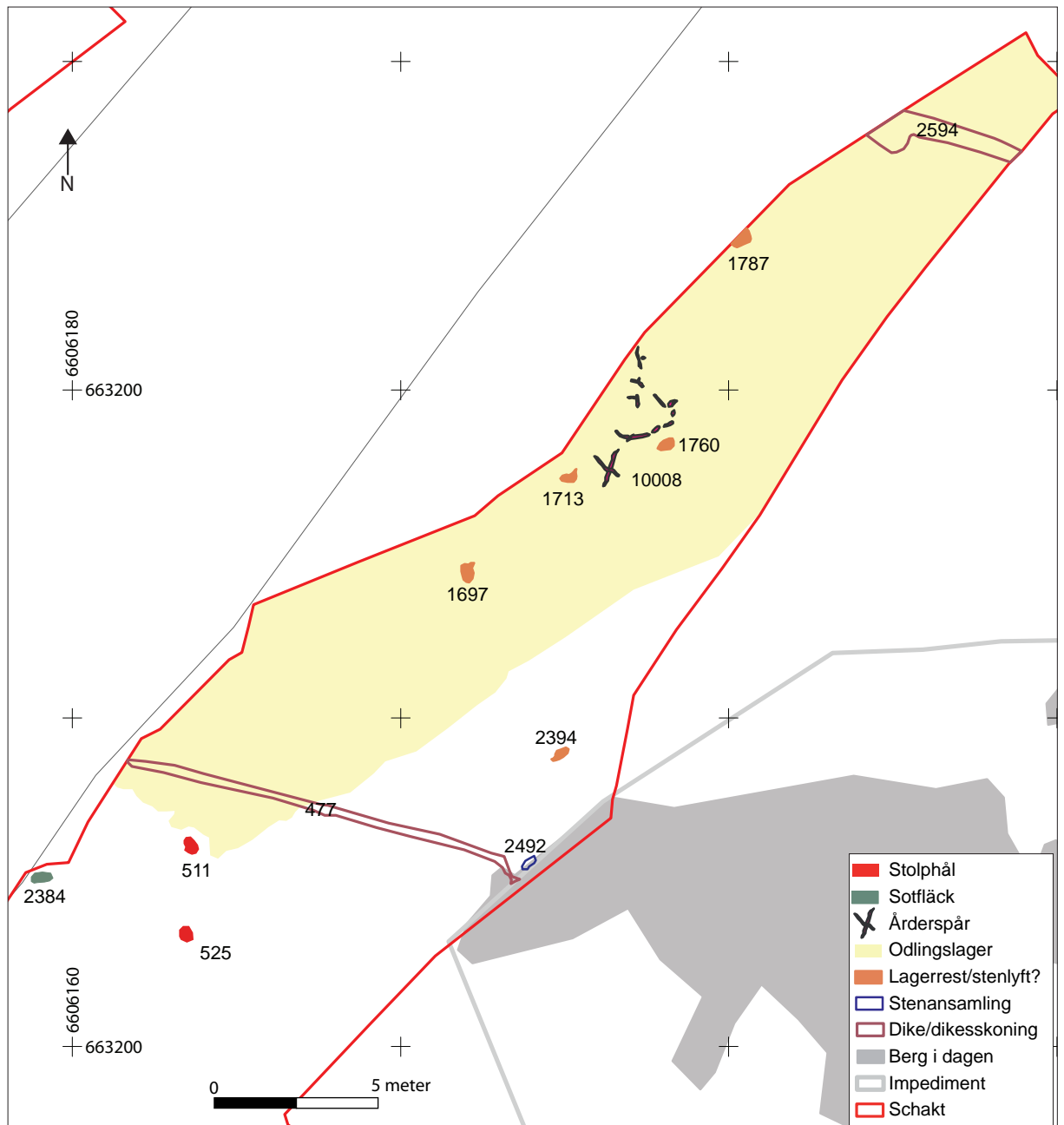
Två stolphål framkom även söder om arbetsvägen (A511 och A525, fig. 6). Stolphålen skilde sig åt vad gällde djup och karaktär. En härd fanns i förundersökningsområdets nordvästra del och en sotgrop/härd? fanns i områdets sydvästra del (A1369 och A2644, fig. 7). Det är osäkert om den senare var av förhistoriskt datum. Inga fynd har påträffats inom området.

Figur 5. Anläggningsplan över boplatsytan i förundersökningsområdets norra del, schakt 1262. För schaktets läge se figur 3. Anläggningar som påträffades vid utredningen har markerats med röda nummer. Skala 1:200.

Odling

På flera platser i området framkom lager av homogen, sotig silt under det sentida ploglagret. Dessa fanns i områdets västra del (A10010/schakt 1262 och A10009/schakt 2660) och i den centrala och östra delen söder om arbetsvägen (A10008/schakt 2281). Lagren var upp till 0,25 meter tjocka. Under lager A10008 fanns ett område med årderspår (fig. 8). Lagren har tolkats vara äldre odlingslager. På några ställen fanns tunna linser av lagren kvar efter avbaning, benämnda lagerrester.

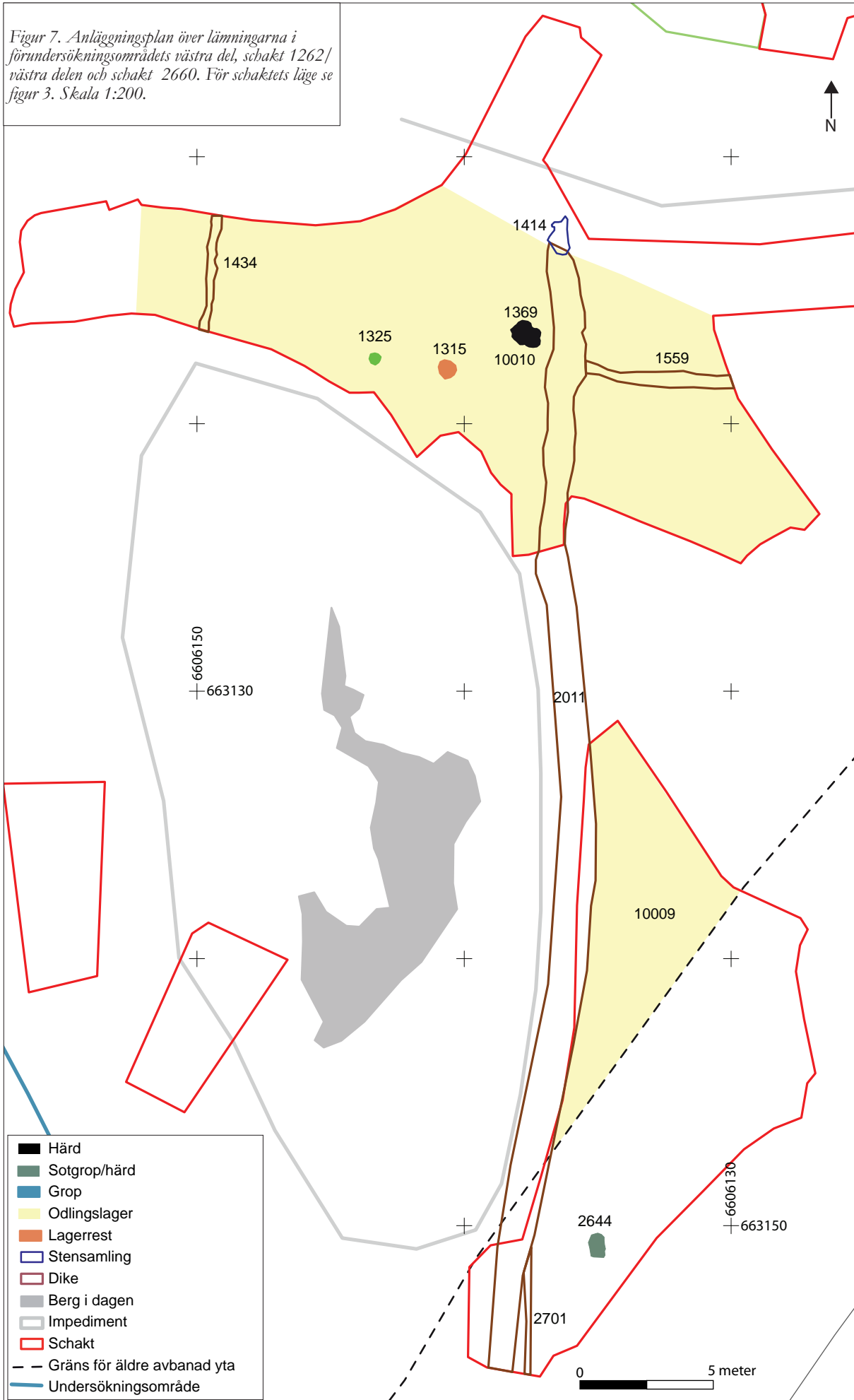

Figur 6. Anläggningsplan över lämningarna i förundersökningsområdets centrala/östra del, schakt 2281. För schaktets läge, se figur 3. Skala 1:200.

Figur 7. Årderspår under äldre odlingslager i schakt 2281. Från söder. Foto: Nathalie Dimc.

Figur 7. Anläggningsplan över lämningarna i förundersökningsområdets västra del, schakt 1262/ västra delen och schakt 2660. För schaktets läge se figur 3. Skala 1:200.

Det sotiga innehållet i lagren skulle kunna betyda att odlingsytorna har gödslats med aska. I anslutning A10010 i väster fanns en härd av förhistorisk karaktär (A1369). Det är troligt att sotet i lagret härrör från bl.a. denna härd. Det skulle betyda att även lagret är av förhistoriskt datum, kanske samtida med boplatsen. Lämningar efter senare tiders odling var ploglager och diken, bl.a. med stenskoning (A477 och A2158).

Tolkning och utvärdering

Boplatsytan, som snarast är att beteckna som en aktivitetsyta, utgör förmodligen den södra utkanten av ett större boplatsområde, som har fortsatt norrut, där det idag ligger en väg. Inom den undersökta delen av boplatsen kunde inga konstruktioner identifieras. Fornlämningen bedöms omfatta en ca 1 420 m² stor yta, som omfattar större delen av impedimentet i norr. Dessutom har härden i väster (A1369) och de två stolphålen söder om arbetsvägen räknats in i fornlämningen.

På grund av att relativt få anläggningar framkommit och då området är kraftigt skadat, framför allt i norr där de flesta boplatslämningarna framkom, bedöms att relativt få ytterligare lämningar finns inom förundersökningsområdet. Enstaka anläggningar kan finnas under arbetsvägen.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Terrängkartan
Digitala fastighetskartan

Litteratur

Andersson, H. & Norr, S. 2008. *Retur till Rosersberg södra industriområde – en gravgrupp från äldre järnålder och spridda boplatslämningar*. Rapport från Arkeologikonsult 2008:2215, 2229.

Appelgren, K. & Strucke, U. 2011. *Boplats och fossil åker inom Rosersbergs södra industriområde. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2, samt förundersökning*. Riksantikvarieämbetet, UV Rapport 2011:120.

Hamilton, J. 1998. *En järnåldersgård i Lindsunda. Arkeologisk förundersökning och undersökning. Arlandabanan, Uppland, Norrsunda socken, Lindsunda 8:1, RAÄ 202*. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar. Stockholm.

Hamilton, J. & Vinberg, A. 2011. *Små gårdar och hushåll i romersk järnålder och folkvandringstid – om de obesuttna i Mälardalens stensträngsbygd. Runnbusa – bosättningen på berget med de många busen*. Red: M. Olausson. Archaeologica. Stockholm.

Tekniska och administrativa uppgifter

KM projekt nr:	12040
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-3382-2012 (daterat 2012-05-28).
Undersökningsperiod:	9-20 juli 2012
Maskintimmar:	80,5 timmar
Exploateringsyta:	9 820 m ²
Personal:	Ann Vinberg, Nathalie Dimc och Christian Gatti.
Belägenhet:	Rosersberg 11:15 Norrsunda socken, Uppland Sigtuna kommun, Stockholms län
Ekonomisk karta:	11I 1d
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Koordinater:	6606180/663175
Höjdsystem:	RH2000
Inmätningssystem:	GPS, nätverks-RTK
Dokumentationshandlingar:	Förvaras hos ATA
Fynd:	Inga fynd har tillvaratagits.

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Schaktnr	Storlek (m)	Beskrivning
432	10x2,5-4 m; 0,4 m dj.	Låg i UO:s N del, på det N impedimentet. 1. Vegetationsskikt, 0,05 m tj. 2. Gråbrun något humös sandig silt, underlag/vägbana för körväg, 0,2 m tj. 3. Morän, 0,05 m; i V: lera, 0,1 m tj.
1262	75x25 m; 0,6 m dj.	Låg i UO:s N och V del, på det N impedimentet och i f.d. åker, S och SV om detta. På impedimentet: 1. Grästorv/mylla 0,12 m tj. 2. Gråbrun humös silt, 0,15-0,2 m tj. 3. Silt, och mot botten, siltig morän, i den NÖ delen. Morän fanns även längst i NO. S om detta, åkermark: 4. Vegetationsskikt, 0,05 m tj. 2. Gråbrun något humös lera, ploglager, 0,3 m tj. 3. Lera, gråsvart och gulbrun med enstaka stenar -0,2 m stora, -0,3 m tj, djuptag Ö om anläggningar. I ett stråk från impedimentets S kant och S-ut fanns morän. En bergklack fanns i schaktets Ö del. I V, åkermark: 1. Vegetationsskikt, 0,05 m tj. 2. Gråbrun humös silt, ploglager, 0,2 m tj. 3. Gråsvart sotig silt, äldre odlingslager, 0,05-0,1 m tj. 4. Gul silt, 0,02 m tj. I schaktets S/SÖ del, utmed arbetsvägen, har ploglagret/odlingslagren tidigare banats av och i delar av åkermarken, framför allt utmed impedimentets SV kant, har tunga fordon kört och dessa körspår syntes som stråk av mörkt gråsvarta lager. I NO, vid körvägen och NO om denna, var marken störd; marken schaktades endast delvis här. På impedimentet fanns bl.a. stolphål och härdar: (A681, A712,) A730, A743, A756, (A775, A788,) A798, A810, A816, A824, A887, A1624. S om detta fanns härdar, sotfläck och stolphål: A864, A905, A922, A932, A944, A2743, A2752. I den V delen fanns en härd, en lagerrest och en grop (A1369, A1315, A1325). Intill en bergklack i Ö fanns en stenrad, stenskoning i ett dike (A2158). Centralt fanns en stor, sentida grop (A1220).
2281	Ca 67x12 m; 0,7 m dj	Låg SO om arbetsväg i åkermark. 1. Vegetationsskikt/mylla, 0,05 m tj I schaktets NÖ del: 2. Gråbrun humös lerig silt, ploglager, 0,4 m tj. 3. Gråsvart sotig silt med kolfragment, äldre odlingslager, -0,25 m tj. 4. Gulbrun silt. I schaktets SV del: 2. Gråbrun humös siltig lera med enstaka tegelfragment, ploglager, 0,3-0,4 m tj. 3. Gulbrun och gråsvart lera. I djuptag; gulbrun lera 0,1 m tj och under detta gråsvart lera 0,1 m tj. Enstaka block, -0,6 m stora. I S låg en stor flat, fyrkantig kalksten, 0,82x0,59 m stor och 0,12 m tj, i övergången mellan ploglager och lera. I centrum: stenrad, dikesskoning (A477), tvärs överschaktet i NV-SO riktning. Strax S om detta fanns två stolphål, A511 och A525. Under det äldre odlingslagret, strax öster om mitten på schaktet, fanns ett område med årderspår. Under lagret fanns även mindre sotfläckar, rester av lagret i svackor.
2614	11,8x7,7 m; 0,25 m dj	Låg på den V delen av N impedimentet. Buskage. 1. Vegetationsskikt, 0,05 m tj. 2. Humös grusig silt, 0,1-0,15 m tj. 3. Gul grusig silt, rikligt med sten och block, -0,8 m stora, 0,05-0,1 m tj. Morän vid berg i NO. Bergklack i NO. I SO fanns ett område med gråbrun humös silt med tegelfragment, påfört och tilltryckt. Gråbrun morän under: även detta kompakt. På Ö och V sidan om schaktet avbanades marken endast ytligt, morän syntes under vegetationsskiktet här.
2660	24,7x9,2 m; 0,05-0,45 m dj	Låg i UO:s V del, intill impediment i åkermark. 1. Vegetationsskikt/mylla, 0,05 m tj (i NV/N). 2. Gråbrun humös, sandig silt, ploglager, 0,25 m tj. 3. Gråsvart sotig sandig silt, -0,08 m tj. 4. Gul sandig silt, -0,08 m tj. I SV: 4. Lera, brun och svart. I schaktets S/SÖ del, utmed arbetsvägen, har ploglagret/odlingslagren tidigare banats av. I S fanns en sotgrop/härd?, A2644.
2706	7,6x2,6-3,8 m; 0,27 m dj	Låg i UO:s V del, V om impediment, i åkermark. 1. Vegetationsskikt/mylla, 0,05 m tj. 2. Gråbrun humös silt, ploglager, 0,2 m tj. 3. Lera, gulbrun och svart, -0,02 m tj. Enstaka stenar mot impediment i Ö, -0,15 m st.

2710	6,8x2,5–3,6 m; 0,27 m dj	Låg i UO:s V del, V om och i kanten av impediment, i åkermark. 1. Vegetationsskikt/mylla, 0,05 m tj. 2. Gråbrun humös silt, ploglager, 0,2 m tj. 3. Grågul silt, -0,02 m tj. Stenar och block, -1,0 m st. Stensamling i svacka i S, ej anläggning.
2715	13x1,6–8,8 m; 0,35–1,3 m dj	Låg i UO:s Ö del, i åkermark. Vegetation: tistlar. 1. Något humös lera, fläckvis flammig och inslag av silt samt enstaka stenar, - minst 0,3 m stora, påfört lager, 0,75 m tj. 2. Gråbrun humös lera med inslag av små stenar, ploglager, 0,3–0,5 m tj, tjockare åt S. 3. Lera, fläckvis gul, brun och svart, 0,02 m tj. Grävt till 1,3 m djup i S, 0,35 m djupt i NV, mot impedimentet.
2726	8,2x4 m; 1,05 m dj	Låg i UO:s Ö del, i åkermark. Intill dike i Ö. Vegetation: tistlar. 1. Gråbrun, något humös lera, fläckvis gulbrun, påfört, 0,7 m tj. 2. Gråbrun, något humös lera med inslag av tegelfragment, ploglager, 0,3 m tj. 3. Lera, gråsvart och brun, enstaka stenar, bl.a. kalksten, -0,14 m stora, 0,02 m tj
2731	15,7x2,2–4 m; 1,05 m dj	Låg i UO:s Ö del, i åkermark. Vegetation: tistlar. 1. Gråbrun, något humös lera, fläckvis gulbrun, enstaka stenar, -0,35 m stora, påfört, 0,6 m tj. 2. Gråbrun, något humös lera med inslag av tegelfragment och småstenar, -0,05 m stora, ploglager, 0,4 m tj. 3. Lera, gråsvart och fläckvis brun, 0,02 m tj. Dike i NV-SO riktning tvärs över schaktet strax N om mitten med en sten, 0,1 m stor.

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Anl.typ	Storlek (m), form	Beskrivning
477	Dike med stenskoning	Ca 12,5 långt inom schaktet, ca 0,65 brett, varav stenskoning 0,30 m brett; ca 0,20 m dj, nedgrävningen skålformad, stenpackningen U-formad	Anläggningen framkom under ploglager i den centrala delen av schakt 2281. Den låg i VNV-OSO riktning och ledde fram till en bergklack i OSO, där den svängde av något åt SO. I VNV verkade den fortsätta utanför schaktet, in under vägbanken. I plan syntes framför allt dikets stenskoning, som bestod av en ca 0,3 m bred packning av ca 0,05–0,15 m stora stenar, vilka låg i ett par skikt. I genomskäring syntes att stenarna låg i en svacka. I denna och mellan stenarna fanns gråbrun silt, något mörkare än omgivande mark. Enstaka tegelbitar samt ett fragment av obränt ben (djurkota) återfanns mellan stenarna i toppen av anläggningen. Fynden har ej tagits tillvara. Anläggningen har tolkats utgöra botten på ett stenskonat dike. Undersökt.
511	Stolphål	0,6x0,45 m, oregelbundet oval; ca 0,12 m dj, något oregelbundet skålformad	Framkom under ploglager i schakt 2281. Fyllning av gråbrun silt med inslag av enstaka mindre kolfragment. Skoning av ca 0,1–0,15 m stora stenar. Undersökt.
525	Stolphål	0,47 m, rund; ca 0,21 m dj, U-formad	Framkom under ploglager i schakt 2281. Fyllning av gråbrun silt, enstaka inslag av mindre kolfragment. Skoning av ca 0,1–0,15 m stora stenar. Undersökt.
681	Stensamling?	Ca 0,8 m, rundad, ungefärlig utbredning	Anläggningen låg inom gränserna för utredningsschaktet, men är inte dokumenterad i samband med denna. Vid rensning av stensamlingen framgick att den har blivit undersökt i ett tidigare skede och sedan övertäckt av fyllnadsmassor. Eventuellt har anläggningen utgått i samband med utredningen. Utbredningen på plan avser ett ungefärligt område.
712	Stensamling?	Ca 0,7x0,5 m, oregelbunden, ungefärlig utbredning	Anläggningen låg inom gränserna för utredningsschaktet, men är inte dokumenterad på planen. Vid rensning av stensamlingen framgick att den har blivit undersökt i ett tidigare skede och sedan övertäckt av fyllnadsmassor. Eventuellt har anläggningen utgått i samband med utredningen. Utbredningen på plan avser ett ungefärligt område.
730	Härd, AU		Anläggningen undersöktes vid utredningen (A1385).
743	Härd, AU		Anläggningen undersöktes vid utredningen (A1377).
756	Skärvestensflak		Anläggningen undersöktes vid utredningen (A1411).
775	Sotfläck, grävningrest?	0,9x0,5 m, oregelbundet oval	Framkom under vegetationsskikt i schakt 1262. Bestod av gråbrun, något sotig lerig silt. Diffus anläggning. Eventuellt rest från undersökningen av härden A798 vid utredningen.
788	Sotfläck, grävningrest?	0,6 m, oregelbundet rundad	Framkom under vegetations-skikt i schakt 1262. Bestod av gråbrun, något sotig lerig silt. Diffus anläggning. Eventuellt rest från undersökningen av härden A798 vid utredningen.
798	Härd, AU		Anläggningen undersöktes vid utredningen (A1393).
810	Stolphål, AU	0,30 m, närmast rund	Framkom under vegetationsskikt i schakt 1262. Syntes som skoning av ca 0,1–0,15 m stora stenar. Påträffades vid utredningen (A1403).
816	Stolphål	0,45x0,4 m, oval	Framkom under vegetationsskikt i schakt 1262. Fyllning av gråbrun något humös lerig silt med inslag av sot och kolfragment, eventuell härdfyllning.

824	Stolphål	0,40 m, rund	Framkom under vegetations-skikt i schakt 1262. Tydlig stenskoning av en större sten ca 0,30x0,10 m stor samt flera mindre stenar, ca 0,10 m stora. Mellan stenarna fanns gråbrun något humös lerig silt.
864	Härd	Ca 0,7 m, rundad	Framkom under -ploglager i schakt 1262. Anläggningen var kraftigt skadad på grund av att ett sentida dike har grävts rakt igenom anläggningen och då endast de NV och SÖ kanterna var bevarade. Fyllning av mörkt brunsvart lera med inslag av sot och kol.
887	Stolphål?	0,55 m, rundad	Framkom under vegetations-skikt i schakt 1262. Fyllning av gråbrun något humös silt. Stenar, eventuellt skoning, ca 0,10 m stora. Något osäker anläggning.
905	Härd	Ca 0,75x0,6 m, oregelbundet rundad, skuren i SO	Framkom under vegetationsskikt/ploglager i schakt 1262. Bestod av sotig lera med enstaka skörbrända stenar i ytan. Skadad i SO, troligen skuren ett dike, som endast delvis kunde iakttas.
922	Stolphål	0,38x0,28 m, oval; ca 0,15 m dj, U-formad	Framkom under/i ploglager i schakt 1262. Fyllning av gråbrun lera. Skoning av eldpåverkade stenar, ca 0,05-0,15 m stora. Undersökt.
932	Stolphål	0,40x0,30 m; oval; ca 0,14 m dj, U-formad/-skålformad, flackare i SV	Framkom under/i ploglager i schakt 1262. Fyllning av gråbrun lera med inslag av kol. Skoning av eldpåverkade stenar, ca 0,05-0,15 m stora. Diffus övergång mot omgivande lager och undergrund; fyllningen snarlik omgivande lager. Undersökt.
944	Stolphål	0,30 m, rund; ca 0,28 m dj, U-formad	Framkom under/i ploglager i schakt 1262. Fyllning av mörkt gråbrun lera med enstaka inslag av bränd lera och kol. Skoning av tätt satta stenar, ca 0,10-0,25 m stora, flera större på högkant. Undersökt.
1220	Sentida grop	2,4x1,5 m, närmast oval	Framkom under vegetationsskikt/ploglager i schakt 1262. Bedömdes som en sentida grop.
1315	Lagerrest	0,60 m, rundad; 0,10 m dj, flackt oregelbunden	Framkom under odlingslagret A10010 i schakt 1262. Bestod av mörkt gråbrun silt, troligen en del av odlingslagret A10010. Undersökt.
1325	Grop/svacka/stenlyft?	0,35 m, rundad; ca 0,10 m dj, oregelbunden	Framkom under odlingslagret A10010 i schakt 1262. Fyllning av gråbrun silt, enstaka inslag av kolfragment och bränd lera. Anläggningen tolkades som en grop alternativt en svacka/stenlyft på grund av oregelbunden form i profil samt att anläggningen var diffus i övergången mot underliggande mark. Undersökt.
1369	Härd	Ca 1,2x0,85 m, oregelbundet oval; ca 0,25 m dj, något oregelbundet skålformad	Framkom under odlingslagret A10010 i schakt 1262. I plan var den nordvästra delen av anläggningen mer sotinblandad än den sydöstra. Detta berodde på att fyllningen i sydost till större delen bestod av utradad härdyllning från de nordvästra delarna av anläggningen. Överst i anläggningen fanns ett lager av sotig gråbrun silt, ca 0,12 m tjockt. Under detta fanns gråsvart sotig silt med mindre kolfragment och större kolbitar (ca 0,01-0,10 m stora), mer sot och kol mot botten. I anläggningen fanns även stenar, ca 0,10-0,20 m stora, varav ca 90% var skörbrända. Stenar fanns till största delen i den nordvästra delen. Undersökt.
1414	Stensamling	Ca 1,4x0,8 m, oregelbunden	Anläggningen framkom i kanten av ett impediment i den N änden av ett dike (A2011, schakt 1262). Den bestod av ca sex stenar, upp till ca 0,4 m stora. Den är förmodligen anlagd för att underlätta dränering till diket.
1434	Dike	Ca 4,3 m långt inom schaktet, 0,4 m brett	Diket framkom under vegetationsskikt/ploglager i den V delen av schakt 1262. Det låg i N-S riktning och fortsatte utanför schaktet i N och S. Det hade en fyllning av gråbrun sandig silt.
1559	Dike	Ca 5,5 m långt inom schaktet, 0,6 m brett	Diket låg i Ö-V riktning i den V delen av schakt 1262. Den anslöt till ett större dike i V (A2011) och verkade fortsätta utanför schaktet i Ö. Den hade en fyllning av gråbrun sandig silt.
1624	Stolphål?	0,5 m, oregelbundet rundad	Framkom i schakt 1262. I ytan fanns en större, flat sten, ca 0,30x0,20 m stor. Dessutom fanns mindre stenar, ca 0,05-0,15 m stora.
1697	Lagerrest/stenlyft?	0,55x0,35 m, oregelbundet oval	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun sotig silt, flammigt, inslag av ljusare gulbrun silt. På grund av anläggningens form och innehåll tolkas anläggningen som en eventuell lagerrest/stenlyft.
1713	Lagerrest/stenlyft?	0,48x0,25 m, oregelbundet oval	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt, flammigt uppblandat med ljusare gulbrun silt. På grund av formen och innehållet tolkas anläggningen som en eventuell lagerrest/stenlyft.
1728	Årderspår	1,2x0,1 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1760	Lagerrest/stenlyft?	0,55x0,30 m, oval	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt, flammigt uppblandat med ljusare gulbrun silt. På grund av formen och innehållet tolkades anläggningen som en eventuell lagerrest/stenlyft.

1772	Årderspår	0,6x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1787	Lagerrest	0,65x0,35 m, oregelbunden	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt med inslag av sot. Diffusa gränser. På grund av anläggningens form och likhet med det äldre odlingslagret tolkades anläggningen som en lagerrest.
1798	Årderspår?	0,12x0,07 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt. Årderspår?
1804	Årderspår	0,4x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1816	Årderspår	0,1x0,06 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1821	Årderspår	0,37x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1831	Årderspår	0,25x0,05 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1838	Årderspår	0,5x0,07 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
1850	Årderspår	0,22x0,04 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2011	Dike	Ca 42 m långt inom schaktet, 0,9–1,5 m brett	Framkom i och i kanten av åkermark i den V delen av schakt 1262 och 2260, delvis under ploglager. Mellan dessa schakt syntes det som en svacka i marken. Det låg i N-S riktning med början intill ett impediment och en stensamling (A1414) i N och gick sedan delvis utmed den Ö sidan av ett impediment längre S-ut. Mindre diken anslöt på den Ö sidan i den N och S delen (A1559 resp. A2701). I diket fanns gråbrun silt och sandig silt samt i N även enstaka stenar synliga i ytan.
2158	Dike/dikesskoning	Ca 4,2x0,4 m	Framkom under ploglager i schakt 1262. Den låg i N-S riktning med utgångspunkt från en bergklack i N. Den bestod av en upp till 0,4 m bred stenpackning av upp till ca 0,15 m stora stenar. Endast delvis framrensad.
2384	Sotfläck/ lagerrest?	0,65x0,35 m, oregelbundet oval	Framkom under ploglager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2394	Lagerrest/-stenlyft?	0,6x0,25 m, oregelbundet oval	Framkom under ploglager i schakt 2281. Bestod av gråbrun lera. Eventuellt rest av ploglager/odlingslager.
2417	Årderspår	0,29x0,13 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2424	Årderspår	0,18x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2430	Årderspår	0,33x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2439	Årderspår	0,28x0,1 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2447	Årderspår	0,73x0,09 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2459	Årderspår	0,5x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2471	Årderspår	0,95x0,08 m	Framkom under ploglager och äldre odlingslager i schakt 2281. Bestod av mörkt gråbrun silt.
2492	Stensamling	0,5x0,2 m, avlång	Framkom under vegetationsskikt/ploglager i schakt 2281. Gles ansamling av ca sex stenar vilka låg på bergklack i kanten på åkern, nära diket A477. Eventuellt en del av dräneringen till detta dike.
2594	Dike	Ca 7,9 m långt inom schaktet, 1–1,5/2,9 m brett	Diket framkom under ploglager i den NÖ delen av schakt 2281. Det låg i VNV-OSO riktning och fortsatte utanför schaktet i Ö och V. I den V kanten fanns en utvidgning på diket, som här var ca 2,9 m brett. Fyllning av gråbrun silt.
2644	Sotgrop/härd?	0,9x0,6 m, något oregelbundet oval; 0,15 m dj, oregelbunden botten, sluttade mot S där den var djupast	Framkom under vegetationsskikt i schakt 2660. Överst i anläggningen fanns ett lager, ca 0,5 m i diam., vilket låg från anläggningens N kant och in mot centrum. Det bestod av gråbrun lera med kolfragment och var 0,1 m tjockt. Under detta och i anläggningens S del fanns svart sotig lera med kolfragment. Undersökt.
2701	Dike	Ca 4,5 m långt inom schaktet, ca 0,25 m brett	Diket låg i N-S riktning i den S delen av schakt 2260, där den i N anslöt till ett större dike (A2011) och låg närmast parallell med denna. Fyllning av gråbrun lerig silt.
2743	Härd/sotfläck	Ca 1,15 m, oregelbundet rundad	Framkom under ploglager i schakt 1262. Bestod av sotig lera. Eventuellt en skadad härd.

2752	Sotfläck	Ca 2x0,6 m, oregelbundet avlång	Framkom under ploglager i schakt 1262. Syntes som en oregelbunden, avlång fläck av sotig lera, troligen skadad på grund av plöjning. Eventuellt rest av härd eller utkast från härden A2743 i NO.
10008	Odlingslager	Ca 70x14 m inom schaktet, upp till ca 0,25 m tj	Lagret framkom under ploglager i den N delen av schakt 2281. Det var tjockast i den lägre liggande, NÖ delen av schaktet och syntes endast fläckvis i den SV delen där det var tunnast. Lagret bestod av gråsvart sotig silt med inslag av kolfragment. Under lagret framkom årderspår, framför allt i ett område i den centrala delen som därför rensades extra noggrant. Det har bedömts vara ett äldre odlingslager. Undersökt/schaktat.
10009	Odlingslager	32x10,8 m inom schaktet; -0,08 m tj	Lagret framkom under ploglager i den N delen av schakt 2660. Det saknades i den S delen där marken banats av. Lagret utgjordes av gråsvart sotig sandig silt och har bedömts vara ett äldre odlingslager. Det är förmodligen en del av samma lager som odlingslagret A10010 i schakt 1262, rakt N-ut. Undersökt/schaktat.
10010	Odlingslager	Ca 27x9 m inom schaktet; 0,05–0,1 m tj	Lagret låg under ploglager i den V delen av schakt 1262. Lagret utgjordes av gråsvart sotig sandig silt och har bedömts vara ett äldre odlingslager. Under lagret framkom en härd (A1369) och det är troligt att en del av sotet i lagret härrör från denna. Intill fanns även en möjlig grop och en lagerrest (A1325 resp. 1315). Lagret är förmodligen en del av samma lager som odlingslagret A10009 i schakt 2260, rakt S-ut. Undersökt/schaktat.

Figurlista

1. Förundersökningsområdet i Rosersberg, Sigtuna kommun, Stockholms län, markerat på Terrängkartan. Skala 1:50 000.
2. Förundersökningsområdet i Rosersberg Södra Industriområde samt närliggande fornlämningar i Norrsunda socken, Uppland, markerade på den digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.
3. Schaktplan över förundersökningsområdet vid Rosersberg Södra Industriområde. På planen har även samt boplatsens utbredning, d.v.s. bedömt fornlämningsområde, markerats. Skala 1:1000.
4. Den bevarade boplatsytan i förundersökningsområdets norra del. Översikt från sydost. Foto: Nathalie Dimc.
5. Anläggningsplan över boplatsytan i förundersökningsområdets norra del, schakt 1262. Skala 1:200.
6. Anläggningsplan över lämningarna i förundersökningsområdets centrala/östra del, schakt 2281. Skala 1:200.
7. Anläggningsplan över lämningarna i förundersökningsområdets västra del, schakt 1262/västra delen och schakt 2660. Skala 1:200.
8. Årderspår under äldre odlingslager i schakt 2281. Från söder. Foto: Nathalie Dimc.